

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Маслянка Сергія Вікторовича «Адміністративно-правовий статус особи, яка керує транспортним засобом», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертація Маслянка С.В. на тему «Адміністративно-правовий статус особи, яка керує транспортним засобом», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тема відповідає науковому напрямку «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Маслянка Сергія Вікторовича на тему «Адміністративно-правовий статус особи, яка керує транспортним засобом» підготовлений за результатами попереднього обговорення зазначеної дисертації та публічної презентації Маслянком С.В. наукових результатів зазначеної роботи. Рецензенти:

1) завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету №2, доктор юридичних наук, професор Захарченко А.М.;

2) старший науковий дослідник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності КННІ Донецького державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, старший дослідник Пилипенко Є.О.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Здійснюючи функцію регулювання суспільних відносин у сфері дорожнього руху, держава визначає зміст прав і свобод фізичних і юридичних осіб, межі їх здійснення, встановлює заборони та відповідальність за їх порушення. Одними з основних учасників дорожнього руху є особи, які використовують автомобільні дороги, вулиці, залізничні переїзди, керуючи транспортними засобами (далі – ТЗ). На сьогодні з цієї категорії українське законодавство згадує лише про водіїв, велосипедистів, осіб, які рухаються в кріслах колісних (прирівнюючи останніх частково до пішоходів), закріплюючи їх правовий статус. Згідно з Правилами дорожнього руху України (далі – ПДР) водій, якщо стисло, – це особа, яка керує ТЗ і має посвідчення водія відповідної категорії.

В Україні щороку видається кілька сотень тисяч посвідчень водія вперше (429 131 – 2022 рік, 337 278 – 2023 рік), здійснюється близько 1 млн обмінів/відновлень посвідчень водія (1 222 774 – 2022 рік, 817 646 – 2023 рік) тощо.

Закон України «Про дорожній рух» визначає основні положення щодо допуску до керування ТЗ. Але крім правових підстав доводиться говорити ще про

фактичне керування ТЗ особами (незалежно від наявності чи відсутності відповідного права). Лише протягом 2023 року за даними патрульної поліції було складено 49 522 адміністративні матеріали за керування ТЗ особами, які не мали чи були позбавлені права керування таким ТЗ. До цього ще слід додати ту кількість осіб, що збільшується з року в рік, які керують легким персональним електричним транспортом, а також згадати про перспективний напрям розвитку ІТ-технологій і появу інтелектуальних ТЗ з автономним програмним управлінням (штучним інтелектом).

Втім правовий статус не всіх даних категорій осіб, які керують ТЗ на сьогодні є достатньо дослідженим і чітко окресленим в українському законодавстві. Наявність теоретичних прогалин і колізій в нормативному регулюванні адміністративно-правового статусу особи, яка керує ТЗ негативно позначається на характері реалізації ними прав і обов'язків, правозастосовної та судової практики. Вказане обумовлює постановку відповідного наукового завдання для окремого дослідження в галузі адміністративного права.

Фундаментальною основою для дослідження стали праці провідних учених в галузі адміністративно-правової науки, як-от: В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, О. І. Беспалової, В. М. Бесчастного, Ю. П. Битяка, Л. Р. Білої-Тіунової, С. С. Вітвіцького, В. В. Галуцька, В. М. Гаращука, Т. О. Гуржія, Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова, В. І. Курила, Д. М. Лук'янця, Т. П. Мінки тощо. Частина злободенних питань правового статусу особи взагалі та/чи правосуб'єктності різних категорій учасників дорожнього руху розглядалися у наукових працях українських вчених: М. Ю. Веселова, В. В. Гаркуши, А. В. Денисової, М. В. Костіва, О. В. Джафарової, М. М. Долгополової, А. В. Пасічника, Є. О. Пилипенко, Н. Ф. Пушкар'євої, А. В. Стрельникова, Є. О. Харитонова, О. І. Харитонів, А. В. Червинчука, Є. В. Шульги, а також закордонних дослідників: К. Берана, М. Чена та Х. Чена, С. Честерман, Г. Ленк, Дж. Крейгі, М. Баха, Ш. Гурбаї, А. Кантер, Ж.-Е. Ширмера, деяких інших вітчизняних та закордонних науковців. У той же час, серед наукових публікацій вищевказаних авторів слід констатувати відсутність спеціальних комплексних монографічних досліджень з проблематики адміністративно-правового статусу осіб, які керують транспортними засобами. Крім того, соціальні та технічні зміни, які з часом відбуваються у нашому житті вимагають подальшого розвитку закладених у роботах наведених авторів уявлень про адміністративно-правовий статус осіб, які керують транспортними засобами та його окремих елементів, адаптування національного адміністративного законодавства до сучасних реалій. Наведене зумовлює актуальність обраної для дослідження теми та її науковий і практичний сенс.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Актуалізація наукових та прикладних завдань, які розв'язуються у дисертації, корелюється із завданнями Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 р. № 1287 (в частині забезпечення дотримання зобов'язань України за міжнародними договорами у сфері безпеки дорожнього руху (далі – БДР) та за Директивами ЄС), Плану дій «Україна – Європейський Союз», схваленого Кабінетом Міністрів України від 12.02.2005 р. (в частині забезпечення реалізації змін до законодавства України про адміністративні

правопорушення на основі європейських стандартів). Роботу виконано в межах науково-дослідної теми ДонДУВС «Реалізація правоохоронної, соціальної та сервісної функції держави в діяльності підрозділів системи МВС України» (державний реєстраційний номер 0120U105670).

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлюється тим, що дисертація Маслянка С.В. є першим комплексним дослідженням, у якому висвітлюються особливості адміністративно-правового статусу осіб, які керують транспортними засобами, у тому числі тих, які перебувають у ролі оператора автономного транспортного засобу зі штучним інтелектом.

Аналіз роботи Маслянка С.В. дає підстави констатувати, що в роботі сформульовано низку нових наукових концептуальних положень та висновків, які містять елементи теоретичної і практичної новизни, запропоновані особисто здобувачем, а саме:

вперше:

- встановлено, що підстави керування транспортними засобами слід поділити на правові та фактичні, при цьому останні можуть бути законними чи незаконними, що залежатиме від дотримання правових підстав керування;

- виявлено особливості та надано визначення адміністративної правосуб'єктності особи, яка керує транспортним засобом, під якої пропонується розуміти здатність фізичної особи бути суб'єктом правових відносин у сфері безпеки дорожнього руху під час керування транспортним засобом на вулично-шляховій мережі країни;

- доведено, що спеціальна адміністративна дієздатність особи, яка керує механічним ТЗ залежно від адміністративно-правового статусу такої особи та/або виниклих у встановленому законом порядку обмежень може бути наступних видів: часткова, неповна, повна, обмежена;

удосконалено:

- визначення поняття «особа, яка керує транспортним засобом», за авторським розумінням – це учасник дорожнього руху, який для власного пересування, перевезення людей (пасажирів) чи вантажу використовує транспортний засіб, керуючи ним;

- розуміння адміністративної правоздатності особи щодо керування транспортним засобом, стверджується, що вона є різновидом спеціальної правоздатності, яка у відносинах публічно-правового характеру визначає можливість (здатність) індивідуума за умови відповідності встановленим критеріям отримати спеціальне право на керування тим чи іншим видом транспорту; зазначене дозволяє виділити повну та обмежену адміністративну правоздатність особи щодо керування транспортним засобом;

дістали подальшого розвитку:

- систематизація осіб, які керують транспортними засобами, яких пропонується поділити на осіб, які керують транспортними засобами на законних підставах і які керують транспортними засобами, не маючи на те законних підстав, з подальшою їх класифікацією;

- обґрунтування необхідності внесення змін до визначення терміну «водій» у ПДР України (за прикладом міжнародного законодавства – «будь-яка особа, яка керує транспортним засобом, автомобілем і т. ін.»);

- бачення, що особа, яка керує транспортним засобом у відносинах публічно-правового характеру здобуває спеціальний адміністративно-правовий статус, який є різновидом загального адміністративно-правового статусу;

- твердження, що будь-яка особа, яка керує транспортним засобом незалежно від наявності чи відсутності відповідного права керування даною категорією транспортного засобу здобуває адміністративної деліктоздатності, в основу якої покладено загальну адміністративну деліктоздатність фізичної особи;

- обґрунтування того, що автономний транспортний засіб зі штучним інтелектом має розглядатися лише з позиції об'єкта правовідносин і не може мати власного правового статусу;

- пропозиції вдосконалення адміністративного законодавства щодо визначення адміністративно-правового статусу осіб, які керують легким персональним та низькошвидкісним легким електричним транспортом, як окремої категорії учасників дорожнього руху, додаткових умов щодо підготовки та допуску осіб до керування механічними транспортними засобами.

Достовірність отриманих наукових результатів. Викладені в дисертації наукові висновки, положення і рекомендації є обґрунтованими, базуються на ретельному аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики застосування національного законодавства (усього – 304 найменування).

Методологічну основу дослідження сформувавши системно-структурний метод та метод сходження від абстрактного до конкретного. У поєднанні з методом аналізу вони стали дієвим інструментом у дослідженні поняття та правових підстав керування транспортними засобами (підрозділ 1.1), класифікації осіб, які керують транспортними засобами (підрозділ 1.2), адміністративно-правового статусу та загальної характеристики адміністративної правосуб'єктності особи, яка керує транспортним засобом (підрозділ 2.1). Під час проведення дослідження також використовувалися такі спеціальні методи, як: формально-логічний – застосовувався для аналізу понять «особа, яка керує транспортним засобом» (підрозділ 1.1), адміністративна правосуб'єктність особи, яка керує транспортним засобом (підрозділ 2.1); порівняльно-правовий – став у нагоді в процесі визначення та аналізу змісту та особливостей нормативного закріплення прав та обов'язків осіб, які керують різними категоріями транспортних засобів (підрозділ 1.3), різних видів та проявів адміністративної правоздатності та дієздатності осіб, які керують транспортними засобами (підрозділи 2.2, 2.3), можливості використання закордонного досвіду підготовки та допуску до керування транспортним засобом (підрозділ 3.1); метод класифікації, – завдяки якому було проведено систематизацію осіб, які керують транспортними засобами (підрозділ 1.2); логіко-юридичний і логіко-семантичний методи, – які допомогли у вивченні змісту адміністративно-правового статусу та загальної характеристики адміністративної правосуб'єктності особи, яка керує транспортним засобом (підрозділи 2.1), а також у визначенні правового статусу інтелектуальних ТЗ з автономним програмним управлінням (штучним інтелектом) (підрозділ 3.2);

методи аналогії – використано при з'ясуванні проявів різних видів адміністративної правоздатності та дієздатності осіб, які керують транспортними засобами (підрозділи 2.2 та 2.3) тощо.

Виклад результатів дослідження здійснено на належному науково-методичному рівні із застосуванням механізмів та засобів спеціальної юридичної термінології. Наукові положення та рекомендації є достатньо аргументованими, базуються на ґрунтовному аналізі доктринальних джерел у сфері адміністративного права, поглядів та аргументів вчених-юристів, нормативно-правових актів, статистичних даних.

Дисертація написана грамотно, оформлена згідно з чинними вимогами, передбаченими Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 4. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40). Мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

Практичне значення отриманих наукових результатів. Одержані у роботі результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* для формування теоретичного підґрунтя подальших наукових розвідок у сфері удосконалення адміністративно-правового статусу учасників дорожнього руху (акт впровадження ДонДУВС від 26.04.2024 р.);

– *правотворчості* як основа для реформування національного адміністративного законодавства у сфері БДР та адміністративної відповідальності, зокрема положень Закону України «Про дорожній рух»;

– *правозастосовній діяльності* для подальшого удосконалення допуску до керування ТЗ, правового статусу осіб, які керують ТЗ, практики застосування заходів юридичної відповідальності до зазначеної категорії учасників дорожнього руху (акт-довідка про впровадження результатів наукового дослідження в практичну діяльність управління патрульної поліції в Дніпропетровській області Департаменту патрульної поліції № 2905/41/19-2024);

– *освітньому процесі* як ідейно-інформаційне підґрунтя для формування змістовного наповнення і викладання навчальних адміністративно-правових дисциплін (акт впровадження ДонДУВС від 26.04.2024 р.).

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Маслянка Сергія Вікторовича на тему «Адміністративно-правовий статус особи, яка керує транспортним засобом» викладено у 12 публікаціях: 5 наукових статтях, надрукованих у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, а також у 7 тезах доповідей на науково-практичних

конференціях, які розкривають основний зміст дисертації, серед яких:

1. Маслянюк С. В. Поняття та правові підстави керування транспортним засобом в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2021. № 4. С. 110–116. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.4.16>.
2. Маслянюк С. В. Поняття «водій» та «особа, яка керує транспортним засобом»: їх співвідношення та проблеми нормативно-правового визначення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 4. С. 180–184. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.31>.
3. Веселов М. Ю., Нестеренко О.М., Маслянюк С. В. Проблеми юридичної визначеності під час розгляду судами справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з керуванням транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 2(79). С. 48–57. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2022-79-2-48-57>. Особистий внесок здобувача: визначені деякі прогалини у національному законодавстві, які неповною мірою корелюються з принципом юридичної визначеності, що значно ускладнює об'єктивність правової кваліфікації діянь особи, яка керує транспортним засобом у стані (чи з ознаками) алкогольного сп'яніння.
4. Веселов М. Ю., Маслянюк С. В. Проблеми здійснення примусового відчуження транспортних засобів за правопорушення, пов'язані з керуванням у стані сп'яніння в умовах правового режиму воєнного стану. *Правова держава*. 2022. № 46. С. 51–61. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2022.46.257807>. Особистий внесок здобувача: визначені юридичні та фактичні обставини, за яких в умовах правового режиму воєнного стану може здійснюватися примусове відчуження транспортних засобів, що належать приватним особам.
5. Маслянюк С. В. Поняття адміністративної правосуб'єктності осіб, які керують транспортними засобами, та її значення у визначенні їхнього адміністративно-правового статусу. *Правовий часопис Донбасу*. 2023. № 1(82). С. 39–45. DOI: [10.32782/2523-4269-2022-82-1-1-33-38](https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-82-1-1-33-38).
6. Маслянюк С. В. Поняття «водій» та «особа, яка керує транспортним засобом»: їх співвідношення та проблеми нормативно-правового визначення. *Партнерство та взаємодія підрозділів системи МВС з органами державної влади та громадськістю: матеріали Наукової конференції молодих вчених, (м. Кривий Ріг, 17 листоп. 2021 р.)*. Кривий Ріг: ДонДУВС, 2021. С. 133–136.
7. Маслянюк С. В. Правові та фактичні підстави керування транспортними засобами в Україні. *Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липн. 2022 р.)*. Кропивницький: ДонДУВС, 2022. С. 243–245.
8. Маслянюк С. В. Правова визначеність адміністративно-правового статусу особи, яка керує транспортним засобом в Україні. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Кривий Ріг, 30 верес. 2022 р.)*. Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. С. 202–205.
9. Маслянюк С. В. Права та обов'язки особи, яка керує транспортним засобом: проблеми та дискусії щодо правового визначення. *Реалізація та розвиток публічної політики у сфері безпеки дорожнього руху під час війни та у*

повоєнний період: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Кривий Ріг, 18 листоп. 2022 року). С. 112–115.

10. Маслянюк С. Адміністративна правоздатність особи щодо керування транспортним засобом. *Problems of philosophy of science and philosophy of education in their historical aspects: Proceedings of the XIX International Scientific and Practical Conference*, (Dublin, May 08–09, 2023). Dublin, Ireland by the «InterSci». С. 7–11.

11. Маслянюк С. В., Веселов М. Ю. Адміністративна дієздатність особи, яка керує транспортним засобом. *Безпека на дорозі: матеріали Молодіжної науково-практичної конференції*, (м. Кривий Ріг, 18 трав. 2023 р.). Кривий Ріг, 2023. С. 55–58. Особистий внесок здобувача: проведено аналіз поняття адміністративної дієздатності в площині правових відносин, що утворюються у зв'язку з керуванням транспортними засобами.

12. Маслянюк С. В. Штучний інтелект як невід'ємна складова в сучасному процесі керування транспортними засобами. *Забезпечення безпеки дорожнього руху: глобальні та локальні рішення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, (м. Кривий Ріг, 17 листоп. 2023 р.). Кривий Ріг, 2023. С. 79–85.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Маслянюк С.В., на тему «Адміністративно-правовий статус особи, яка керує транспортним засобом» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

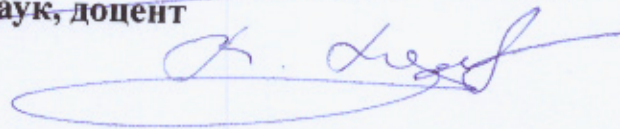
Представлена дисертаційна робота Маслянюк Сергія Вікторовича на тему «Адміністративно-правовий статус особи, яка керує транспортним засобом» є завершеною працею, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 травня 2024 року № 507), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 зі змінами і доповненнями від 03 травня 2024 року № 507), освітньо-науковій

програмі «Право» ДонДУВС. Автор дисертації – Маслянюк Сергій Вікторович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Головуючий міжкафедрального семінару
на базі кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету № 2 – декан факультету № 4
Донецького державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент

16 серпня 2024 року

Володимир БУГА

Підпис декана факультету № 4 ДонДУВС, доктора юридичних наук, доцента
Володимира Буги засвідчую

Начальник відділу документування
службової діяльності

Юлія МЕРКУЛОВА